

ویژگی‌های یک مقاله برای انتشار در نشریات علمی - پژوهشی

۱- مقدمه

در این نوشته به ویژگی‌های کلی یک مقاله علمی - پژوهشی برای انتشار در نشریاتی که مقالات آنها مورد داوری قرار می‌گیرند (Refereed Journals) پرداخته شده است. این نشریات یا مجله‌ها پس از دریافت مقاله آن را برای داوری نزد سه یا چند نفر از داوران که به موضوع مورد بحث مقاله آشنایی دارند ارسال می‌دارند. پس از دریافت نظرات و پیشنهادات داوران، در صورتی که مقاله قابلیت انتشار داشته باشد، نشریه مقاله مورد بحث را منتشر می‌نماید. چارچوب‌های آورده شده در این نوشته نیز می‌تواند برای مقاله‌های ارسالی برای همایش‌های علمی که مقالات آنها داوری می‌شوند مورد توجه قرار گیرد.

۲- معیارهای یک مقاله علمی - پژوهشی

توصیه جدی می‌شود که معیارهای زیر در هر مقاله علمی - پژوهشی مورد رعایت قرار گیرند. رعایت این معیارها باعث انسجام و استحکام مقاله شده و امکان پذیرش آن را در یک مجله علمی - پژوهشی افزایش می‌دهد.

الف- مرتبط بودن مطالب و کامل بودن

- تمام موضوعات مطرح شده‌اند.
- استدلال‌ها و بحث‌ها در کلیت متن مرتبط هستند.
- منابع و مراجع ادبیات تحقیق آورده شده‌اند.
- منطق و پیوستگی بین استدلال‌ها رعایت شده است.

ب- برخورداری از یک سازمان منسجم:

- مقاله از یک ساختار شفاف مفهومی برخوردار است.
- عنوان‌ها و زیرعنوان‌های مناسب، صحیح و مرتبطی به کار برده شده‌اند.
- نظام ارجاع دهی با ثبات و مناسب است.

پ- برخورداری از یک محوریت تحقیقی در کلیت و ترکیب مقاله:

- تفکر خلاق، ترکیب و استدلال ظهور و بروز دارد.
- دقت فکری در باره عنوان اصلی دیده می‌شود.
- مفاهیم مرتبط به نحو مناسبی تحقیق شده‌اند.
- استدلال‌ها و اثبات‌ها به وسیله مدارک و مستندات یا ارجاعات پشتیبانی شده‌اند.
- شواهد کافی برای فهم موضوع وجود دارد.
- ادبیات تحقیق مورد نقد و تحلیل قرار گرفته‌اند.
- ارتباط لازم بین ادبیات تحقیق و موضوع مورد تحقیق مقاله ارائه شده است.

۳- ساختار عمومی مقاله

یک مقاله تحقیقی به طور کلی می‌تواند در برگزیده ساختاری مشابه ساختار زیر باشد.

ترتیب	موضوع	شرح
۱	عنوان مقاله	<ul style="list-style-type: none"> - پرهیز از عنوان‌های کلی و روزنامه‌ای؛ - استفاده از صفت و موصوف‌های لازم برای گویاتر نمودن عنوان؛ - دارا بودن جذابیت برای جذب مخاطب؛ - فشرده و مختصر و یادآوردنی؛ - پرهیز از اصطلاحات نامأنوس و اختصار - توجه به این نکته که عنوان یک برچسب است نه جمله.
۲	نام نویسنده/نویسندگان	<ul style="list-style-type: none"> - مشخص کردن نام و رابطه عضویتی نویسنده یا نویسندگان.
۳	چکیده	<ul style="list-style-type: none"> - دربرگیرنده (معرفی کلی و گویای تحقیق / بیان هدف و قلمرو تحقیق، اهمیت کلی تحقیق، مروری فشرده بر ساختار مقاله، اشاره کلی به نوآوری‌ها و دستاوردهای مقاله)؛ - پرهیز جدی از آوردن مراجع، فرمول و علامت‌های ویژه؛ - رعایت کوتاهی و فشرده بودن (در حد یک بند و سقف ۲۰۰ تا ۲۵۰ کلمه)؛ - توجه به این نکته که تعداد افرادی که چکیده را می‌خوانند بسیار بیشتر از کسانی است که مقاله را می‌خوانند.
۴	کلید واژه‌ها	<ul style="list-style-type: none"> - تا سقف پنج کلمه و یا اصطلاح
۵	مقدمه	<ul style="list-style-type: none"> - تعریف مسئله و قلمرو تحقیق؛ - طرح اهمیت تحقیق؛ - طرح سوابق تاریخی موضوع؛ - طرح طبقه‌بندی‌ها و شاخه‌های مرتبط با موضوع؛ - ارائه تعاریف اصطلاحات اصلی و علائم و اختصارات؛ - مروری کلی بر بقیه مقاله. - این بخش می‌تواند با بخش بعدی ترکیب شود.
۶	بررسی ادبیات موضوع/ سابقه تحقیق	<ul style="list-style-type: none"> - طرح سابقه بر اساس یک نظم زمانی/ دیدگاهی/مکتب فکری یا هر طبقه‌بندی دیگر؛ - طرح ارتباط ادبیات مورد بررسی با موضوع تحقیق؛ - بیان نقاط قوت، ضعف و محدودیت‌های ادبیات موضوع؛ - صرف نظر از طرح مطالب شخصی و تعصب آمیز؛ - طرح یافته‌های موافق و مخالف در ادبیات؛ - ارائه روند و سیر تحقیق و طرح جهت‌گیری آن؛ - نقد و بررسی تئوری‌های طرح شده؛ - مشخص کردن محدوده زمانی مورد بررسی؛ - برقراری ارتباط بین ادبیات موضوع با موضوع مورد تحقیق.
۷	بدنه اصلی مقاله	<ul style="list-style-type: none"> - متشکل از یک تا چند بخش و در برگیرنده اصل تحقیق و مطالعه نظیر روش و متدولوژی، فرضیات، مدل ریاضی.
۸	نتایج	<ul style="list-style-type: none"> - ارائه خروجی‌های آزمایش‌ها، مدل‌ها یا محاسبات.
۹	بحث در باره نتایج	<ul style="list-style-type: none"> - استخراج اصول، روابط و ارائه تعمیم‌های ممکن؛ - ارائه تحلیل مدل یا تئوری؛ - ارائه ارتباط بین نتایج و تحلیل‌ها.
۱۰	جمع بندی و نتیجه‌گیری	<ul style="list-style-type: none"> - طرح نتایج مهم و پیامدهای آنها؛ - بیان استثناء‌ها و محدودیت‌ها؛ - طرح افق‌های تحقیقاتی برای ادامه و توسعه تحقیق.
۱۱	سپاسگزاری (در صورت نیاز)	<ul style="list-style-type: none"> - قدردانی از مؤسسات و یا اشخاصی که در به ثمر رسیدن تحقیق و یا بهتر انجام شدن فعالیت‌های مربوط به مقاله تأثیرگذار بوده‌اند.
۱۲	منابع	<ul style="list-style-type: none"> - ارائه فهرست مرتب شده منابع.
۱۳	پیوست‌ها (در صورت نیاز)	<ul style="list-style-type: none"> - ارائه مطالب ضروری برای فهم و پشتیبانی از مطالب اصلی مقاله.

۴- موارد ویرایشی

- رعایت ملاحظات دستوری در جملات و سعی در نوشتن جملات کوتاه و گویا؛
- شماره گذاری عنوان بخش‌ها و زیربخش‌ها؛
- شماره گذاری روابط و فرمول‌ها؛
- ارائه شرح مفید و گویا در بالای جداول و پائین شکل‌ها؛
- شماره گذاری جداول و شکل‌ها به طور جداگانه؛
- ارجاع دهی به هر جدول و یا هر شکل در متن از طریق شماره مربوطه؛
- رعایت دندانه‌گذاری مناسب به منظور تفکیک بهتر و خواناتر نمودن نوشتار؛
- پرهیز از شکسته‌شدن کلمات در دو خط متوالی (نظیر "می" در آخر خط و "شود" در ابتدای خط بعدی)؛
- پرهیز از کپی کردن تصاویر ناخوانای مراجع و منابع، سعی در بازطراحی آنها با ذکر دقیق مأخذ در ذیل آنها.

۵- نکات ویژه

- سعی جدی در ثبات رویه‌های اتخاذ شده در نوشتار مقاله (مانند اندازه حروف، ضخامت خطوط در جداول و شکل‌ها، نوع خطوط لاتین در کلمات لاتین، فاصله شماره‌ها با متن یا روابط)؛
- الگوبرداری از ساختار آخرین مقالات منتشر شده در نشریه یا ژورنال هدف (نشریه‌ای که قصد دارید مقاله خود را برای انتشار ارسال دارید)؛
- ارائه مقاله کامل شده به اشخاص مطلع و مرتبط با موضوع مقاله و دریافت نظرات آنان و انجام عمل بالعکس در مورد آنان؛
- واگذاری تهیه مقالات مروری به محققان با تجربه و نویسندگانی که در زمینه مورد بررسی صاحب نظر بوده و لاقلاً چند مقاله در این رابطه منتشر نموده‌اند؛
- اطمینان از دسترسی به مقالات مرجع مربوط به موضوع مقاله به ویژه مقالات جدید؛
- رعایت امانت، صداقت و اخلاق از اصول مهم هر فعالیت علمی و تحقیقی است. مراعات نمودن این اصول از ضرورت بسیار بالائی برخوردار است.